

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april, 1909 kl. 3 e. m.

*Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående ändring af järnvägsstyrelsens bokförings-
sätt.*

Till utskottets behandling har blifvit hänvisad en af herr J. G:son Crafoord inom Andra Kammarerna afgifven motion, n:r 11, uti hvilken herrar I. Svensson i Skyllberg, A. Åkerman, G. Odqvist, Hj. Branting och H. Lindqvist instämt, och hvare föreslås, att Riksdagen måtte besluta om en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning, om och i hvad mån kungl. järnvägsstyrelsens bokföringssystem bör ändras.

Till stöd för denna sin framställning anför motionären i hufvudsak följande:

Statens järnvägars bokföringssystem daterar sig från år 1862. Af en historisk-teknisk-ekonomisk beskrifning, som kungl. järnvägsstyrelsen utgaf med anledning af statsbanornas 50-årsjubileum, framgår, att räkenskaperna, som år 1863 utgjorde 35 band, sedan den tiden ökats i den omfattning, att de år 1905 omfattade 223 band och upptog en sammanlagd hyllängd af 30 meter. Statens järnvägar ha utvecklats till ett af landets största industriella verk och balanserar för närvarande med en bruttoinkomst af omkring 60 millioner kronor. Men de förda räkenska-

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 17 Häft. (N:r 17 och 18). 1

perna visa ej tydligt vare sig de olika kostnaderna eller huru afskrifningar verkställas, hvilket motionären anser vara ett viktigt önskemål, och bör bokföringen därför vara så ordnad, att Riksdagens herrar ledamöter med lätthet skulle kunna bilda sig ett omdöme angående förvaltningen af det verk, som årligen för sin drift behöfver använda cirka 50 millioner kronor. Äfven med hänsyn till samarbetet med de enskilda järnvägarna är en öfverskådlig och korrekt bokföring af stor betydelse.

Motionären anför exempel på huru bokföringen för närvarande sker rörande åtskilliga förbrukningsartiklar och underhållskostnader äfvensom beträffande det anslag, Riksdagen år 1904 beviljade för den elektriska försöksdriften.

Af hvad motionären i sistberörda hänseenden anför, framgår, enligt hans förmenande, att man ej kan få reda på t. ex. belysningskostnaden vid större förbrukningsställen, emedan denna utgiftspost uppgifves vara sammanblandad med andra poster såsom underhåll af verkstads- och förrådsbyggnader, kolbryggor, verkstädernas axel-, belysnings- och vattenledningar inomhus samt hyra för kolupplagsplatser m. m. Af hufvudsakligen dessa och dylika orsaker anser motionären det nuvarande bokföringssystemet otillfredsställande.

*Utskottets yt-
rande.*

Att den fråga, som genom denna motion bragts under Riksdagens behandling, är af stor betydelse, torde inses af en hvar, som närmare känner den omfattning och mångsidighet, förvaltningen vid statens järnvägar numera har, och att det därför är af synnerlig vikt, att bokföringen på samma gång den är väl afpassad efter organisationsformen, fyller fordringarna på reda och öfverskådlighet.

Utskottet, som från skilda håll inhämtat upplysningar i förevarande fråga, får såsom sin åsikt uttala, att en ändring af bokföringssystemet i praktisk och tidsenlig riktning väl torde vara önskvärd och af behovet påkallad, hvilket jämväl erkännes i kungl. järnvägsstyrelsens svar å statsrevisorernas anmärkning år 1907 öfver bristande bokföring vid centralverkstaden i Örebro, men får tillika betona, att intet bokföringssystem torde kunna lämna full garanti mot eventuella missbruk, hvilka det måste vara en revisionens sak att påvisa.

Det torde nämligen i främsta rummet vara statsrevisorernas och öfverrevisorernas både rättighet och skyldighet att fordra nödiga ändringar i bokföringen, där dylik ändring ur ordnings- och kontrollsynpunkt skulle visa sig behöflig.

Motionärens anmärkningar — såsom i det exempel, han anger om kostnaden för belysningen vid Tomtebodas verkstäder — torde ej böra drabba bokföringssystemet såsom sådant utan dess tillämpning. Motionären synes nämligen med detta exempel åsyfta att erhålla ännu mera detaljerade redogörelser, så att man i den af järnvägsstyrelsen årligen utgifna berättelsen exempelvis skulle kunna erhålla direkt uppgift om hvar och en kostnad för belysning, uppvärmning och renhållning särskildt för hvarje större förbrukningsställe. Det torde emellertid lätt inses, att en så långt drifven specificering, ehuru visserligen ur öfverskådlighetens synpunkt i hög grad önskvärd, dock med statsjärnvägarnas nuvarande omfattning skulle antaga sådant omfång samt förorsaka så betydliga kostnader, att reformen af dessa skäl ej torde kunna förordas. Enligt hvad utskottet inhämtat, hafva ock de enskilda järnvägarna gått en motsatt väg, i det man där minskat antalet konto eller littera för utgifterna i stället för en vidtgående specifisering.

Hvad det af motionären anförda, förut omnämnda exemplet angår, kunna dylika speciella uppgifter som t. ex. kostnaden för belysningen af reparationsverkstaden vid Tomteboda, enligt hvad utskottet fått sig meddeladt, *erhållas ur I Distriktets räkenskaper*. Liknande är förhållandet med andra viktiga utgiftsposter, men förutsätter detta ett särskildt arbete, hvilket icke nedlägges annat än då särskilda utredningar äro behöfliga.

Jämväl det i motionen anförda exemplet med öfverförandet af vissa kostnader från den elektriska försöksdriften till andra konto synes icke hafva med *bokföringssystemet* att skaffa, enär en eventuellt felaktig order af järnvägsstyrelsen om nämnda kostnaders öfverförande till annat konto ej kan läggas själfva bokföringssystemet till last.

Såsom förut nämnts har i statsrevisorernas berättelse för år 1907 påpekats, att särskild bokföring ej funnes för Örebro centralverkstad; och har järnvägsstyrelsen angifvit orsaken härtill vara den ökade kostnad, som skulle blifva en följd af särskild bokföring för verkstaden i fråga, hvarjämte järnvägsstyrelsen anför, att en tidsenlig förändring i statens järnvägars hela bokföringssystem står på dagordningen.

Då utskottet, som delar motionärens åsikt angående önskvärdheten af en klar och lätt öfverskådlig bokföring, det oaktadt ej funnit sig kunna tillstyrka motionärens framställning om en skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande förändring af bokföringssystemet vid statens järnvägar, har utskottet haft sin särskilda uppmärksamhet fäst vid det förhållandet, att förberedande

arbeten redan äro vidtagna för en omändring af bokföringssystemet vid statens järnvägar, enligt af järnvägsstyrelsen lämnade uppgifter.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 mars 1909.

På utskottets vägnar:

E. L. CAMITZ.

Reservationer:

af herr *E. L. Camitz* mot vissa delar af utskottets motivering;
af herr *J. G:son Crafoord*.

Herr *Jesperson* har anhållit få antecknad, att han icke närvarit vid ärendets slutbehandling i utskottet.
